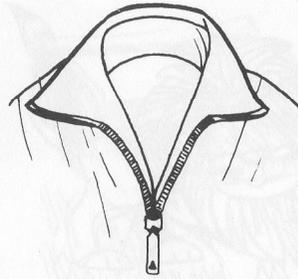

ਜ਼ Zazā Z

ਜੈਬਰਾ

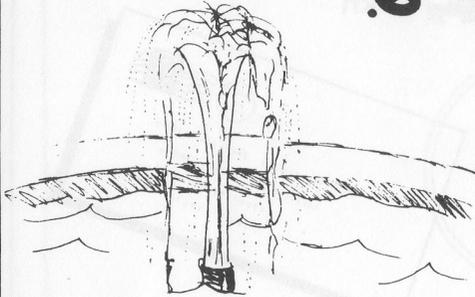
Zebra

ਜ਼ਿਪ

Zip

ਫ਼ Fafā F

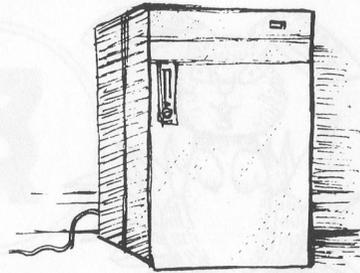

ਫ਼ੁਹਾਰਾ

Fuhārā

Fountain

ਫ਼ਰਿਜ਼

Fridge

ਲ਼

This letter is not used to begin a word

ਪੰਜਾਬੀ ਪੈਂਤੀ (Panjabi Alphabet)

We call Panjabi alphabet Painti ਪੈਂਤੀ। ਪੈਂਤੀ also means thirty-five. There were originally ਪੈਂਤੀ letters in the Panjabi ਪੈਂਤੀ. That is why it is called ਪੈਂਤੀ. The thirty five letters of the Panjabi Painti are.

ੳ ūrā u	ਅ æṛā a	ੲ īṛī i	ਸ sassā s	ਹ hāhā h
ਕ kakā k	ਖ khakhā kh	ਗ gagā g	ਘ ghaghā gh	ਙ ngāngā ngā
ਚ chachā ch	ਛ chhachhā chh	ਜ jajā j	ਝ jhajhā jh	ਞ njanā n ja
ਟ ṭainkā ṭ	ਠ ṭhathā ṭh	ਡ ḍadā ḍ	ਢ ḍhadhā ḍh	ਣ ṇāṇā ṇ
ਤ tatā t	ਥ thathā th	ਦ dadā d	ਧ dhadhā dh	ਨ nanā n
ਪ papā p	ਫ phaphā ph.	ਬ babā b	ਭ bhabhā bh.	ਮ mamā m
ਯ yayā y	ਰ rārā r	ਲ lalā l	ਵ wāvā v	ੜ ṛārā ṛ

ੳ, ਅ and ੲ are called swar ਸਵਰ (Vowels) and the rest are called Vianjan ਵਿਅੰਜਨ (Consonants). Five extra ਵਿਅੰਜਨ have been produced by putting a dot under the Letter. These are.

ਸ਼ shashā sh	ਖ਼ khakhā kh	ਗ਼ gagā g	ਜ਼ zazā z	ਫ਼ fafā f
--------------------	--------------------	-----------------	-----------------	-----------------

ਪੰਜਾਬੀ ਪੈਂਤੀ

ੳ	ਅ	ੲ	ਸ	ਹ
ਕ	ਖ	ਗ	ਘ	ਙ
ਚ	ਛ	ਜ	ਝ	ਞ
ਟ	ਠ	ਡ	ਢ	ਣ
ਤ	ਥ	ਦ	ਧ	ਨ
ਪ	ਫ	ਬ	ਭ	ਮ
ਯ	ਰ	ਲ	ਵ	ਸ਼
ਸ਼	ਖ਼	ਗ਼	ਜ਼	ਫ਼

At this stage you need not pay any attention to ਞ, ਝ, ਞ, and ਸ਼. Most Punjabis never use them in their speech. However, like them; you should be familiar with these letters in order to read those who do use them.

Can you identify these letters now?

ਅ	ਛ	ਵ	ਲ	ਟ
ਢ	ਠ	ੲ	ੳ	ਖ਼
ਜ਼	ਲ	ਤ	ਗ	ਝ
ਰ	ਹ	ਮ	ਬ	ਸ
ਖ	ਕ	ਧ	ਙ	ਨ
ਝ	ਬ	ਦ	ਪ	ਞ
ਥ	ਸ਼	ਫ	ਘ	ਭ
ਲ	ਸ਼	ਗ਼	ਫ਼	ਖ਼
		ਜ਼		

Mukta (a) ਮੁਕਤਾ No Sign

ਬਸ
Bus
to finish

ਘਰ
Ghar
House

ਸਪ
Sapp
Snake

ਕਪ
Cup

ਜਗ
Jug

ਕਮਲ
Kamal

ਹਨ
Han
are

ਵਲ
Wal
towards

ਕਣਕ
Kanak
Wheat

ਸਨ
San
were

ਸਭ
Sabh
all

ਮਟਰ
Maṭar
Peas

ਜਲ
Jal
Water or burn

ਰਖ
Rakh
to put

ਸੜਕ
Sarak
Road

ਚਲ
Chal
Go

ਦਸ
Das
Ten

ਪਰਬਤ
Parbat
Mountain

ਫੜ
Far
Catch

ਗਰਮ
Garam
hot

ਦਰਦ
Dard
Pain

ਕਰ
Kar
to do

ਗਲ
Gal
Talk

ਤਰ
Tar
Swim or
Cucumber

ਗਲਤ
Galet
Wrong

ਨਰਮ
Naram
Soft

ਫਰਸ਼
Farsh
Floor

ਬਸ ਕਰ | ਘਰ ਚਲ | ਗਲ ਕਰ | ਹੱਥ ਫੜ | ਕਪ
ਫੜ | ਬਸ ਫੜ ਘਰ ਵਲ ਚਲ | ਚਲ ਗਲ ਕਰ | ਕਪ ਰਖ |
ਹਥ ਗਰਮ ਕਰ | ਸਭ ਘਰ ਹਨ | ਕਮਲ ਫਲ ਕਟ |

ਬਸ ਫੜ ਘਰ ਵਲ ਚਲ |

Kannā (ā) ਕੰਨਾ (ੜ)
as in Arm, Charm, Farm
Kanna makes the sound longer

ਅ+ ਆ	ā	Come
ਜ+ ਜਾ	Jā	Go
ਖ+ ਖਾ	Khā	Eat
ਗ+ ਗਾ	Gā	Sing
ਨ+ ਨਾ	Nā	No

ਕਾਰ Car	ਹਾਰ Hār Necklace	ਬਾਲਕ Bālak Child	ਚਮਚਾ Chamchā Spoon
------------	------------------------	------------------------	--------------------------

ਗਾਜਰ Gājar Carrot	ਧਾਗਾ Dhāgā Thread	ਪਾਰਕ Park
-------------------------	-------------------------	--------------

ਚਾਰ Chār Four	ਚਾਚਾ Chāchā Uncle	ਵਾਜਾ Wājā Harmonium	ਹਰਾ Harā Green
---------------------	-------------------------	---------------------------	----------------------

ਰਾਤ Rāt Night	ਮਾਮਾ Māmā (Mother's brother) Uncle	ਕਾਲਾ Kālā Black	ਹਵਾ Hawā Air
---------------------	---	-----------------------	--------------------

ਚਾਹ Chā Tea	ਨਾਨਾ Nānā (Mother's Father)	ਪਾਲਾ Pālā Cold	ਪਤਾ Patā Address
-------------------	-----------------------------------	----------------------	------------------------

ਰਾਗ Rāg Song	ਬਾਬਾ Bābā Grandfather	ਸਾਲਾ Sālā (wife's brother)	ਚਲਾ Chalā Drive
--------------------	-----------------------------	----------------------------------	-----------------------

ਸਾਫ਼
Sāf
Neat

ਦਾਦਾ
Dādā
Grand father

ਵਜਾ
Wajā
to play

ਘਾਹ
Ghāh
Grass

ਭਾਰਾ
Bhārā
Heavy

ਅਚਾਰ
Achār
Pickle

ਮਕਾਨ
Makān
House

ਆਰਾ
Ārā
Saw

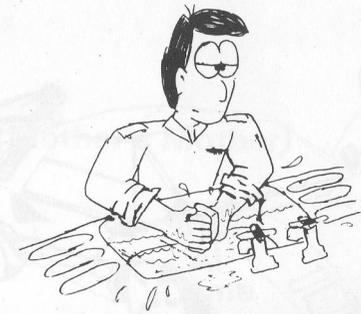
ਤਬਲਾ
Tablā
Indian drum

ਅਨਾਰ
Anār
Pomegranate

ਤਾਰਾ
Tārā
Star

ਚਮਕਦਾ
Chamkdā
Shines

ਸ਼ਾਮ ਘਰ ਆ । ਸ਼ਾਬਣ ਨਾਲ ਹੱਥ ਸਾਫ਼ ਕਰ । ਖਾਣਾ
ਖਾ । ਅਰਾਮ ਕਰ । ਮਕਾਨ ਸਾਫ਼ ਰਖ । ਚਾਚਾ ਆ । ਫਲ
ਖਾ । ਰਾਗ ਗਾ । ਔਜ ਨਾ ਜਾ । ਕਾਕਾ ਆ । ਗਾਜਰ ਨਾ
ਖਾ । ਧਾਗਾ ਕਟ । ਮਾਮਾ ਔਜ ਨਾ ਜਾ । ਕਾਰ ਚਲਾ ।

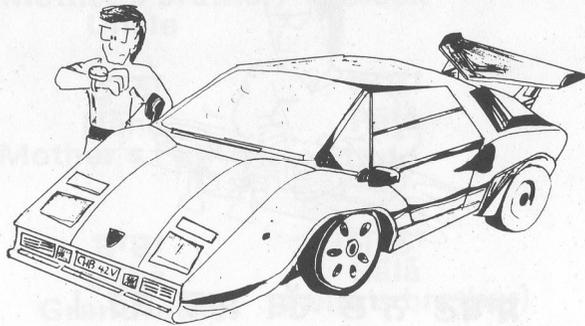
ਸ਼ਾਬਣ ਨਾਲ ਹੱਥ ਸਾਫ਼ ਕਰ ।

Sihari (i) ਸਿਹਾਰੀ (f)

as in will,kill. It is a short sound.

ਹਿਰਨ Hiran Deer	ਦਿਨ Din Day	ਹਿਲ Hil to move	ਰਿਛ Richh Bear
ਸਿਰ Sir Head	ਦਿਲ Dil Heart	ਹਿਲਾ Hilā Move	ਸਿਖ Sikh to learn
ਲਿਖ Likh to write	ਮਿਣ Min to measure	ਪਿਤਾ Pitā Father	ਕਿਸਦਾ Kisdā whose
ਗਿਣ Gin to count	ਇਕ Ik One	ਧਿਆਨ Dhiān care	ਕਿਤਾਬ Kitāb Book

ਕਿਰਨ ਤਬਲਾ ਸਿਖ | ਹਿਰਨ ਵੜ | ਦਸ ਤਕ ਗਿਣ |
ਨਹਿਰ ਵਲ ਨਾ ਜਾ | ਕਿਤਾਬ ਲਿਆ | ਹਿਲ ਨਾ ਕਿਰਪਾਲ
ਖਾਣਾ ਖਾ | ਨਿਰਮਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕਾਰ ਚਲਾ | ਬਸ ਵਿੱਚ
ਘਰ ਜਾ |

ਨਿਰਮਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਕਾਰ ਚਲਾ |

Bihārī (ī) ਬਿਹਾਰੀ (f)

as in week,seen. It is a long sound.

ਹਾਥੀ Hāthī Elephant	ਹੀਟਰ Heater	ਘੜੀ Gharī Watch
ਸੀਟੀ Sītī Whistle	Aunt (Mother's Sister)	ਮਾਸੀ Māsī
ਚਾਚੀ Chāchī Aunt (Father's younger brother's wife)		ਪਾਣੀ Pānī Water
ਤਾਈ Tāī Aunt (Father's elder brother's wife)		ਗੀਤ Gīt Song
ਦਾਦੀ Dādī Grand mother (Father's mother)		ਕਾਲੀ Kālī Black
ਨਾਨੀ Nānī Grand Mother (Mother's Mother)		ਪੀ Pī Drink
ਹਰੀ Harī Green	ਆਈ Āī Came	ਗਈ Gāī Went

ਸਬਜ਼ੀ
Sabzi
Vegetable

ਵੀ
Wī
Also

ਸਰਦੀ
Sardi
Cold

ਕਾਫੀ
Coffee

ਦਾਦੀ ਆਈ । ਨਾਨੀ ਵੀ ਆਈ । ਮਾਸੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ
ਆਈ । ਪਰ ਚਾਚੀ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਈ । ਤੀਲੀ ਨਾਲ
ਹੀਟਰ ਜਗਾ । ਗਰਮ ਕਾਫੀ ਪੀ । ਹਰੀ ਸਬਜ਼ੀ ਖਾ ।

ਗੀਤਾ ਦੀ ਤਾਈ ਆਈ ! ਸ਼ੀਲਾ ਗੀਤ ਗਾ । ਸੀਟੀ
ਨਾ ਵਜਾ ।

ਗਰਮ ਕਾਫੀ ਪੀ ।

Aunkar (u) ਔਂਕੜ (ੁ)

as in Full , Pull

ਫੁੱਲ
Phul
Flower

ਮੁਰਗੀ
Murgī
Hen

ਜੁਰਾਬ
Jurāb
Socks

ਸੁਣ
Sun
Listen

ਬੁਣ
Bun
Knit

ਤੁਰ
Tur
Walk

ਗੁਲਾਬ
Gulāb
Rose

ਕੁਰਸੀ
Kursī
Chair

ਉਹ
Oh
(He, She, That)

ਰੁਸ
Rus
to get angry

ਪੁਲ
Pul
Bridge

ਤੁਹਾਡਾ
Tuhādā
Yours

ਕੁਲਫੀ
Kulfi
Ice-cream

ਮੁੜ
Mur
Come back
Turn

ਖੁਸ਼
Khush
Happy

ਉਡਦਾ
Ud-da
Flies

ਰਾਮ ਗਲ ਸੁਣ । ਮੁੜ ਆ । ਕਾਕਾ ਰੁਸ ਨਾ । ਇੱਕ
ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਫੁੱਲ ਲਿਆ । ਕੁਲਫੀ ਨਾ ਖਾ । ਜੁਰਾਬ ਬੁਣ ।
ਘਰ ਵਲ ਤੁਰ ਚਲ । ਪੁਲ ਵਲ ਨਾ ਜਾ ।

Dulankar (ū) ਦੁਲੈਂਕੜ (ੁ)

as in Moon, Soon, Food

ਬੂਟਾ Būṭā Plant	ਚਾਕੂ Chākū Knife	ਮੂਲੀ Mūli Radish
ਸੂਈ Sūi Needle	ਹੂਵਰ Hoover	ਝਾੜੂ Jhārū Broom
ਕਬੂਤਰ Kabūtar Pigeon	ਲੂਟਨ Luton (city in U.K.)	ਆਲੂ Ālū Potato
ਗਊ Gāu Cow	ਸੂਰਜ Sūraj Sun	ਲੂਣ Lūn Salt
ਝੂਠ Jhūṭh Lie	ਸਕੂਲ School	ਧੂੜ Dhūr Dust

ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਆਲੂ ਛਿਲ । ਸਕੂਲ ਜਾ । ਹੂਵਰ ਕਰ ।
ਮੂਲੀ ਨਾ ਖਾ । ਬੂਟਾ ਲਾ । ਚਾਕੂ ਲਿਆ । ਸੂਰਜ ਛੁਪ
ਗਿਆ । ਕਬੂਤਰ ਫੜ । ਗਊ ਦੀ ਪੂਛ ਨਾ ਫੜ । ਦਾਲ
ਵਿੱਚ ਲੂਣ ਪਾ । ਬੂਟ ਪਾਲਿਸ਼ ਕਰ । ਸੂਈ ਵਿੱਚ ਧਾਗਾ ਪਾ ।
ਸੂਈ ਨਾਲ ਕਮੀਜ਼ ਸੀ । ਦਰੀ ਦੀ ਧੂੜ ਝਾੜ !

Lāvān (e) ਲਾਵਾਂ (ਾ)

as in Rain, Pain

ਕੇਲਾ Kelā Banana	ਸ਼ੇਰ Sher Lion	ਭੇਡ Bhed Sheep
ਸੇਬ Seb Apple	ਮੇਲਾ Melā Fair	ਹਰੇ Hare Green
ਟਰੇਨ Train	ਤਾਰੇ Tāre Stars	ਅਤੇ Ate And
ਰੇਲ Rail	ਸਾਰੇ Sāre All	ਕਪੜੇ Kapre Clothes
ਤੇਲ Tel Oil	ਸਾਡੇ Sāde Ours	ਨਿਆਣੇ Niāne Children
ਛੋੜ Chher Touch	ਭਾਰੇ Bhāre Heavy	ਨੀਲੇ Nīle Blue
	ਤੁਹਾਡੇ Tuhāde yours	ਬੋੜੀ Berī Boat

	ਬਲੇਡ Blade	ਵੇਖਣਾ Wekhṇā To look
ਰਾਮੇਸ਼ Ramesh (Name of a boy)	ਕਮਲੇਸ਼ Kamlesh (Name of a boy)	ਵੇਚਣਾ We chṇā To Sell

ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਣਾ ਅਤੇ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਖਾਣਾ । ਫੇਰ ਲੂਟਨ ਟਰੇਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ।

ਸੋਬ ਖਾ । ਸਾਰੇ ਕੇਲੇ ਨਾ ਖਾਣਾ । ਰਾਮੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਮਲੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲਾ ਦੇਖਣ ਜਾਣਾ ।

ਤੇਲ ਨਾਲ ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰ । ਬਲੇਡ ਨਾ ਛੇੜ । ਮੇਲੇ ਜਾ । ਸ਼ੇਰ ਵਲ ਵੇਖ । ਤਾਰੇ ਗਿਣ । ਅੱਜ ਨੀਲੇ ਕਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਸਕੂਲ ਜਾ ।

ਮਨਦੀਪ ਟਰੇਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਪਰ ਮੇਜਰ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਆਇਆ ।

Dulāvān (æ) ਦੁਲਾਵਾਂ ( )

as in Fat, Hat, Cat

ਬੈਗ Bag	ਕੈਮਰਾ Camera	ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ Television
ਪੈਰ Pær Foot	ਪੈਦਲ Pædal on foot	
ਐਤਵਾਰ Aetwār Sunday	ਮੈਲਾ Mæla Dirty	
ਸੈਰ Sær Walk	ਮੈਲੇ Mæle Dirty (Plural of ਮੈਲਾ)	
ਭੈਣ Bhæn Sister	ਹੈ Hæ is	ਬੈਠ Bæth To sit

ਸੁਖਦੇਵ ਦੇ ਕਪੜੇ ਮੈਲੇ ਹਨ । ਨਿਆਣੇ ਐਤਵਾਰ ਸਕੂਲ ਨਾ ਗਏ । ਕੈਮਰਾ ਠੀਕ ਕਰ । ਅੱਜ ਕਲ ਨਿਆਣੇ ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਬਹੁਤ ਦੇਖਦੇ ਹਨ !

ਭੈਣ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰ । ਮੈਲੇ ਕਪੜੇ ਨਾ ਪਾ । ਤੁਹਾਡੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੈ ? ਅੱਜ ਸੂਰਜ ਚਮਕਦਾ ਹੈ ।

Horā (o) ਹੋੜਾ (ੌ)

as in Boat, Goat

ਘੋੜਾ
Ghorā
Horse

ਕੋਟ
Coat

ਖੋਤਾ
Khotā
Donkey

ਮੋਰ
Mor
Peacock

ਮੋਟਾ
Motā
Fat

ਖਾਓ
Khāo
Eat

ਕੋਲ
Kol
Near

ਰੋਟੀ
Rotī
Chapati

ਪਾਓ
Pāo
Wear

ਬੋਲ
Bol
Speak

ਸਾਡਾ ਤੋਤਾ ਉਡਦਾ ਹੈ । ਤੋਤਾ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਘੋੜਾ ਤੇਜ ਚਲਦਾ ਹੈ ।

ਅੱਜ ਕੋਟ ਪਾਓ, ਸਰਦੀ ਹੈ । ਝੂਠ ਨਾ ਬੋਲ । ਰਾਮੇਸ਼ ਦਾ ਭਰਾ ਮੋਟਾ ਹੈ ।

ਘੋੜੇ ਵਲ ਵੇਖੋ, ਉਹ ਹਰਾ ਘਾ ਚਰਦਾ ਹੈ । ਖੋਤਾ ਹਿਣਕਦਾ ਹੈ । ਹੀਟਰ ਕੋਲ ਬੈਠ ।

Kanṛā (ੌ) ਕਨੌੜਾ (ੌ)

as in Taught, Fought, Caught

ਪੌੜੀ
Pori
Ladder

ਹਥੌੜਾ
Hathorā
Hammer

ਫੌਜੀ
Fojī
Soldier

ਕੋਲੀ
Koli
Dish

ਰੋਲਾ
Rolā
Noise

ਪੌਣਾ
Pona
 $\frac{3}{4}$

ਕੌਣ
Kon
Who

ਕੌੜੀ
Kori
Bitter

ਦੌੜ
Dor
Run

ਔਖਾ
Okhā
Difficult

ਸੌ
So
Hundred

ਮੌਤ
Mot
Death

ਫੌਜ
Foj
Army

ਕੋਲੀ ਵਿੱਚ ਦਾਲ ਪਾ । ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਰੋਲਾ ਨਾ ਪਾ । ਦਾਲ ਕੌੜੀ ਹੈ । ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ । ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪੌਣਾ ਜਗ ਭਰ । ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦੌੜ ਕੇ ਚਲ । ਕੁਲਦੀਪ ਦੇ ਘਰ ਅੱਜ ਕੌਣ ਆਇਆ ਹੈ ? ਹਥੌੜੇ ਨਾਲ ਮੇਖ ਠੋਕ । ਪੌੜੀ ਲਾ ਕੇ ਕੋਠੇ ਤੇ ਜਾ । ਸੌ ਮੀਲ ਸਾਈਕਲ ਤੇ ਜਾਣਾ ਔਖਾ ਹੈ ।

Adhikk ਅੱਧਕ (˘)

˘ doubles the sound of the following consonant in the word.
It sometimes changes the meaning of the words.

ਕੱਤਾ
Kuttā
Dog

ਅੱਖ
Akkh
Eye

ਇੱਟ
Itt
Brick

ਨੱਕ
Nakk
Nose

ਅੱਜ
Ajj
Today

ਬਿੱਲੀ
Billi
Cat

ਹੱਸ
Hass
Laugh

ਪੱਕਾ
Pakkā
Fast, Hard

ਮਿੱਠਾ
Mitthā
Sweet

ਦੁੱਧ
Duddh
Milk

ਗੱਡੀ
Gaddī
Train

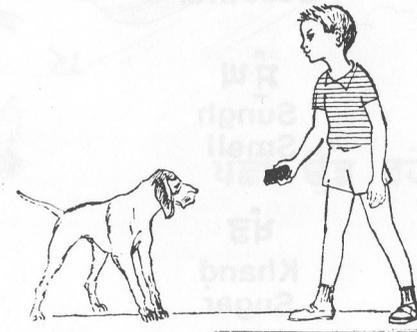
ਜੱਗ
Jug

ਜੁੱਤੀ
Jutti
Shoes

ਸੱਪ
Sapp
Snake

ਮੱਖੀ
Makkhi
Fly

ਕੁਲਬੀਰ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਆਈ । ਜੱਗ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਪਾ ।
ਨੱਕ ਸਾਫ ਕਰ । ਅੱਜ ਮਨਦੀਸ਼ ਨੇ ਦੁੱਧ ਨਹੀਂ ਪੀਤਾ ।
ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਾ ਨਾ ਹੱਸ । ਕੁੱਤਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰਾ
ਜਾਨਵਰ ਹੈ । ਇੱਟ ਨਾ ਮਾਰ । ਅੰਬ ਮਿੱਠਾ ਫਲ ਹੈ ।
ਅੰਗੂਰ ਖੱਟੇ ਹਨ । ਰਸਵੀਰ ਮੇਰਾ ਪੱਕਾ ਮਿੱਤਰ ਹੈ । ਅੱਜ
ਮੇਰੀ ਸੱਜੀ ਅੱਖ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਹੈ । ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਪੱਤੇ ਸੁੱਕ
ਗਏ । ਉਸ ਦੀ ਜੁੱਤੀ ਛੋਟੀ ਹੈ । ਅੱਜ ਐਤਵਾਰ ਹੈ, ਇਸ
ਲਈ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਛੁੱਟੀ ਹੈ ।

Tippee ਟਿੱਪੀ (°)

Tippee ° gives the sound of a mild 'n'. It nasalises the vowel sound with which it is used. Tippee is used with those words which have symbols either in the beginning or below the words (eg ਙ, ਞ, ਣ). Tippee is also used with words having Mukta.

ਮੁੰਡਾ
Mundā
Boy

ਇੰਜਣ
Engine

ਦੰਦ
Dand
Teeth

ਸਿੰਗ
Sing
Horn

ਸੁੰਦਰ
Sundar
Beautiful

ਦੁੰਡ
Dhūnd
Search

ਸਿੰਘ
Singh
(Name of a boy)

ਸੁੰਘ
Sungh
Smell

ਅੰਬ
Amb
Mango

ਪਿੰਡ
Pind
Village

ਖੰਡ
Khand
Sugar

ਚੁੰਜ
Chunj
Beak

ਸਿੰਜ
Sinj
To water

ਅੰਗੂਰ
Angūr
Grapes

ਪੰਛੀ
Panchi
Bird

ਚੰਗਾ
Changā
Good

ਧੁੰਦ
Dhund
Fog

ਪਤੰਗ
Patang
Kite

ਅੰਬ ਚੂਪ । ਫੁੱਲ ਸੁੰਘ । ਮੇਰੇ ਚਾਚਾ ਜੀ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਨਾਮ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਹੈ । ਪੰਛੀ ਦਰੱਖਤ ਤੇ ਬੈਠੇ ਹਨ । ਸੁਰਿੰਦਰ ਦੀ ਭੈਣ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਗਈ । ਪੰਛੀ ਉਡ ਰਹੇ ਹਨ । ਬਕਰੀ ਦੇ ਦੋ ਸਿੰਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਠੰਢ ਵਿੱਚ ਨਾ ਜਾ । ਕੁਲਬੀਰ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਕੁੜੀ ਹੈ ।

ਪੰਛੀ ਉਡ ਰਹੇ ਹਨ ।

Bindi ਬਿੰਦੀ (·)

Bindi (·) also gives the sound of mild 'n'. It too nasalises the vowel sound with which it is used. Bindi is used with **ਗੰ, ਫੰ, ਠੰ, ਞੰ, ਣੰ** and **ਕੰ**. Where the Bindi does not give any 'n' sound but simply nasalises a vowel we indicate it by placing the **~** symbol above the vowel.

ਗੰ Gā Cow	ਕੰ Kā Crow	ਆਂਡਾ Āṅḍā Egg
ਮਾਂ Mā Mother	ਨੀਂਦ Nīḍ Sleep	ਭਾਂਡੇ Bhāṅḍe Utensils
ਛਾਂ Chhā Shade	ਗੇਂਦ Gēḍ Ball	ਸਾਂਗ Sāṅ Copy
ਹਾਂ Hā Yes	ਕਿਉਂ Kiū Why	ਕੈਂਚੀ Kāenchī Scissors

ਕਾਂ ਇੱਕ ਚਲਾਕ ਪੰਛੀ ਹੈ । ਗਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਥਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ । ਮੈਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ । ਗੇਂਦ ਨਾਭ ਖੇਡ । ਆਂਡੇ ਦਾ ਆਮਲੇਟ ਬਣਾ । ਭਾਂਡੇ ਸਾਫ ਕਰ । ਕੈਂਚੀ ਨਾਲ ਧਾਗਾ ਕਟ । ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਕੂਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਈ ।

Rara (R) in the foot of a letter ਪੈਰੀਂ ਰਾਰਾ (ॠ)

When

R (ॠ) is written as a sub-script below another letter it is called the ॠ in the foot. Here it is important to remember that the vowel symbol used with the upper symbol is pronounced after the ॠ. For Example, in the word ਕ੍ਰੋਧ the o sound of the symbol ॠ is pronounced after ॠ

ਸ਼੍ਰੀ ਮਾਨ Shrīmān Sir	ਅਪ੍ਰੈਲ April	ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ Amṛitsar A city in India
ਸ਼੍ਰੀ ਮਤੀ Shrīmātī Madam	ਇਸਤਰੀ Istri Woman or Press	
ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ Kriṣhan Name of a person	ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ Angrez English man	ਪ੍ਰੀਖਿਆ Prikhiā Examination
ਕ੍ਰੋਧ Kroḍh Anger	ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ Programme	ਪ੍ਰਵੀਨ Parvīn Name of a girl

ਸੱਭ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ । ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ । ਕ੍ਰੋਧ ਨਾ ਕਰ । ਪ੍ਰਵੀਨ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਈ । ਸਾਈਮਨ ਇੱਕ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਮੁੰਡਾ ਹੈ । ਅਸੀਂ ਅਪ੍ਰੈਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਖਣ ਲਈ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਗਏ ।

ਹ at the end of a word in Panjabi is not pronounced. Such words are pronounced with a high tone. Some of these words commonly used in Panjabi are given below :-

ਚਾਹ, ਰਾਹ, ਇਹ, ਉਹ, ਮੀਂਹ, ਮੂੰਹ, ਕੜਾਹ, ਤੀਹ, ਵੀਹ, ਸਾਹ
We mark the high tone with symbol $\acute{}$. Pronounce these words as :-

ਚਾਹ	Chā $\acute{}$	ਤੀਹ	tī $\acute{}$
ਰਾਹ	rā $\acute{}$	ਵੀਹ	wī $\acute{}$
ਇਹ	é	ਸਾਹ	sā $\acute{}$
ਉਹ	ó		
ਮੀਂਹ	mī $\acute{}$		
ਲਾਹ	Lā $\acute{}$		
ਮੂੰਹ	Mū $\acute{}$		
ਕੜਾਹ	Karā $\acute{}$		

Pronounce these words without any ਹ/ਮ/ but with high tone. Ask a native speaker of Panjabi to pronounce these words and imitate him or her.

ਪੇਰ ਵਿੱਚ ਹ/ਮ/(ਹ) in the foot of a letter.

ਹ symbol used as a subscript or ਹ in the foot as it is called, is not pronounced in Panjabi. Most (but not all) Panjabi words with 'h' in the foot are pronounced with high tone. Again, imitate the native speaker in Panjabi.

ਪੜ੍ਹ	Pār	(to read)	ਬੰਨ੍ਹ	Bānn(to tie)
ਚੜ੍ਹ	Char	(to climb)		
ਜੜ੍ਹ	Jār	(root)	ਆਲੂਣਾ	Ālanā

ਪੱਗੜੀ ਬੰਨ੍ਹ । ਦਰੱਖਤ ਤੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹ । ਇਸ ਬੂਟੇ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਲੰਮੀ ਹੈ । ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ।

Page Panjabi

Panjabi in Roman Script

Meaning

27	ਸ਼ਾਮ ਸਾਬਣ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਅਰਾਮ ਕਾਕਾ ਅੱਜ ਰੱਖ ਕੱਟ	Shām sābaṇ nāl khāṇā arām kākā ajj rakh cut	name of a boy soap with to eat, meal rest male child today to keep/ to put to cut
28	ਕਿਰਨ ਤੱਕ ਨਹਿਰ ਲਿਆ ਕਿਰਪਾਲ ਨਿਰਮਲ ਬਸ ਵਿੱਚ	Kiran tak nehar liā Kirpāl Nirmal bus wich	name of a girl up to canal to bring name of a boy/girl name of a boy/girl bus in
30	ਪਰ ਜਹਾਜ਼ ਤੀਲੀ ਜਗਾ ਗੀਤਾ ਸ਼ੀਲਾ ਵਜਾ	par jahāz tīlī jagā Gītā Shilā wajā	but aeroplane match/stick to light name of a girl name of a girl blow
31	ਰਾਮ ਦਾ, ਦੀ, ਦੇ ਦੀਆਂ	Rām Dā/dī/de/diān	name of a boy of
32	ਛਿੱਲ ਲਾ ਛੁੱਪ ਗਿਆ ਪੂਛ ਦਾਲ ਪਾ ਪਾਲਿਸ਼ ਕਮੀਜ਼	chhil lā shup giā pūsh dāl pā pālish kamiz	peel to plant/put has set tail pulse to put on polish shirt

Page	Panjabi	Panjabi in Roman Script	Meaning
	ਸੀ	si	to sow, was
	ਦਰੀ	dari	carpet
	ਝੜ	jhār	dust off
	ਧੂੜ	dhūr	dust
34	ਆਣਾ	ānā	to come
	ਫੇਰ	fer	then
	ਦੇਖਣ	dekhan	to see
	ਜਾਣ	jān	to go
	ਮਾਲਿਸ਼	mālish	massage
	ਮਨਦੀਪ	Mandeep	name of a boy/girl
	ਮੇਜਰ	Major	name of a boy
	ਤੇ	te	on
35	ਸੁਖਦੇਵ	Sukhdev	name of a boy/girl
	ਗਏ	gae	went
	ਠੀਕ	thik	mend, repair
	ਅੱਜ-ਕਲ	aj-kal	these days
	ਬਹੁਤ	bohat	a lot
	ਦੇਖਦੇ	dekhde	watch, see
	ਪਿਆਰ	piār	love
	ਕੀ	ki	what
36	ਤੱਤਾ	totā	parrot
	ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ	bol rihā hae	is speaking
	ਤੇਜ਼	tej	fast
	ਚਲਦਾ ਹੈ	chaldā hae	goes/walks
	ਭਰਾ	bhrā	brother
	ਚਰਦਾ ਹੈ	chardā hae	eats
	ਵੇਖੋ	wekho	look/see
	ਹਿਣਕਦਾ	hinkdā	neighs
37	ਲੜਾਈ	larāi	battle/fight
	ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ	mot ho gai	died
	ਭਰ	bhar	fill
	ਦੇਰ	der	late
	ਇਸ ਲਈ	is lai	therefore
	ਕੁਲਦੀਪ	Kuldip	name of a boy/girl
	ਆਇਆ ਹੈ	aiā hae	has come
	ਮੇਖ	mekh	nail
	ਠੱਕ	thok	to hammer

Page	Panjabi	Panjabi in Roman Script	Meaning
	ਕੋਠਾ, ਕੋਠੇ	kothā/koṭhe	roof/house
	ਮੀਲ	mīl	mile
39	ਕੁਲਬੀਰ	Kulbir	name of a boy/girl
	ਮਨਦੀਸ਼	Mandeesh	name of a boy/girl
	ਪੀਤਾ	pitā	drank
	ਕਲਾਸ	class	class
	ਪਿਆਰਾ	piārā	lovely
	ਜਾਨਵਰ	jānwar	animal
	ਮਾਰ	mār	to kill
	ਅੰਗੂਰ	angūr	grapes
	ਖੱਟੇ ਖੱਟਾ	khate/khatā	sour
	ਰਸ਼ਵੀਰ	Rashvir	name of a boy/girl
	ਮੇਰਾ	merā	my
	ਮਿੱਤਰ	mittar	friend
	ਸੱਜੀ	sajji	right
	ਪੱਤੇ	patte	leaves
	ਸੁੱਕ	suk	dry
	ਛੋਟੀ	chhoti	small/younger
	ਛੁੱਟੀ	chhuti	holiday
41	ਚੁੱਪ	chūp	suck
	ਜੀ	ji	used for respect
	ਨਾਮ	nām	name
	ਗਈ	gai	went
	ਬਕਰੀ	bakri	goat
	ਕੁੜੀ	kuri	girl
	ਦੋ	do	two
42	ਚਲਾਕ	chalāk	clever
	ਥਣ	than	teats
	ਮੈਨੂੰ	maenū	to me
	ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ	nahī āundi	does not come
	ਖੇਡ	khed	play
	ਆਮਲੇਟ	amlette	omlette
	ਕੁਲਵਿੰਦਰ	Kulwinder	name of a boy/girl
43	ਪ੍ਰੇਮ	prem	love
	ਵੱਡਾ	wadā	big, elder
	ਸ਼ਹਿਰ	shehr	city
	ਵਿਸਾਖੀ	visākhi	Panjabi festival

Page	Panjabi	Panjabi in Roman Script	Meaning
44	ਗੁਰਦਵਾਰਾ	gurdwara	Sikh temple
	ਰਾਹ	rā	path
	ਇਹ	eih (é)	this
	ਉਹ	oh, (ó)	that
	ਮੀਂਹ	mī	rain
	ਲਾਹ	lā	to put down
	ਮੂੰਹ	mū	mouth
	ਕੜਾਹ	ḱarā	Indian sweet
	ਤੀਹ	tī	thirty
	ਵੀਹ	wī	twenty
	ਸਾਹ	sā	breath
	ਪੱਗੜੀ	pagrī/pag	turban
	ਲੰਮੀ	lamī	long
	ਆਪਣੀ	āpnī	your